

Utbildningsinspektion i Åre gymnasieskola och vuxenutbildning

Gymnasieskola

Vuxenutbildning

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheterna	2
Helhetsbedömning.....	3

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Åre gymnasieskola och vuxenutbildning och besökt skolan den 7–13 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Åre gymnasieskola och vuxenutbildning intervjuades chef för frivilligutbildningen, rektorer, undervisande personal, skolsköterska, tillika chef för kommu-

nens centrala resursteam, CRT, specialpedagog, kurator, studie- och yrkesvägledare, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte också lektioner på gymnasieskolan och inom vuxenutbildningen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Ansvariga skolledare har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheterna

Åre gymnasieskola	Antal elever
Gymnasieskola	479

Vuxenutbildningen i Åre	Antal studerande
Kommunal vuxenutbildning	54
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda	7
Svenskundervisning för invandrare	23

Källa: Åre gymnasieskola och vuxenutbildning

Åre gymnasieskola är kommunens enda gymnasieskola. Huvuddelen av verksamheten vid skolan bedrivs i Åre gymnasieskolas lokaler i Järpen, knappt 25 km öster om Åre by. Lokalerna delas mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Grundskolans årskurser 6–9 nyttjar också gymnasiets lokaler för vissa laborativa ämnen. Huvuddelen av verksamheten vid hotell- och restaurangprogrammet är förlagd till Åre by.

Tabell 1: Åre gymnasieskola erbjuder utbildning på följande program läsåret 2007/08:

Program	Antal elever
Byggprogrammet	24
Barn- och fritidsprogrammet	17
Estetiska programmet	40
Individuellt program	5
Fordonsprogrammet	41
Hotell- och restaurangprogrammet	145
Mediaprogrammet	21
Naturvetenskapsprogrammet	65
Samhällsvetenskapsprogrammet	108
Teknikprogrammet	9

Källa: Åre gymnasieskola

Åre gymnasieskola erbjuder riksrekryterande idrottsutbildning för skidåkare i disciplinerna alpin, freestyle och längd, i dagligt tal Skidgymnasiet. Vid inspektionstillfället finns 102 sådana elever inskrivna som är integrerade i framförallt natur- och samhällsvetenskapsprogrammen. Hotell- och restaurangprogrammets inriktning mot turisthotell är också riksrekryterande liksom även fordonsprogrammets inriktning mot snöfordon. Ett stort antal av de elever som återfinns i de riksrekryterande utbildningarna kommer från andra kommuner. Vid skolan erbjuds också sedan två år tillbaka en lokal inriktning av det estetiska

programmet mot vinterakrobatik, som genomförs i samarbete med Palmcrantzskolan i Östersund.

Lokalerna i Järpen har under åren byggts om och renoverats och från 1960-talet har gymnasieutbildning bedrivits här. Under 1970-talet kom verksamheten med skidgymnasium igång och har alltsedan dess pågått. Inrymt i skolan i Järpen finns kommunens bibliotek och i anslutning till skolan finns ett elevhem som i huvudsak nyttjas av skolans skidelever. Hotell- och restaurangprogrammet bedriver huvuddelen av sin verksamhet i Åre by, i lokaler där också eleverna i årskurserna 2 erbjuds boende. Eleverna på hotell- och restaurangprogrammet får nästan all sin undervisning i kärnämnen vid skolan i Järpen och är därför beroende av skolskjuts mellan Åre och Järpen. En stor del av eleverna i Åre gymnasieskola åker för övrigt skolskjuts.

Vuxenutbildningen i Åre kommun inryms dels i en av huskropparna på Åre gymnasieskola i Järpen, dels i lokaler på Lärcentrum i Åre by. Inom vuxenutbildningen finns omvårdnadsprogram och enstaka kurser inom gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare, sfi och vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvox. Någon grundläggande vuxenutbildning erbjuds inte vid inspektionstillfället. På Lärcentrum finns möjlighet till uppkoppling mot utbildningsanordnare på andra orter för de vuxenstuderande som läser på distans.

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen leds av en chef för frivilligutbildningarna som vid inspektionstillfället också fungerade som rektor, samt fyra rektorer som ansvarar för sina respektive program och andra verksamheter, såsom gymnasiehälsan och elevhemmen. I ledningsgruppen ingår även rektor för de kvalificerade yrkesutbildningarna samt chefen för kommunens skolhälsovård inklusive det centrala resursteamet. Flera av de undervisande lärarna, samt även skolledning och annan personal, delar sina tjänster mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen och i något fall även med grundskolan.

Helhetsbedömning

Vid Åre gymnasieskola erbjuds ett tiotal nationella program. Den verksamhet som bedrivs inom de tre riksrekryterande utbildningarna är välrenommerad i landet och lockar elever från andra kommuner. Inspektionen visar att skolan tenderar att prioritera dessa utbildningar framför de övriga utbildningarna, som får mindre uppmärksamhet.

Vuxenutbildningen har minskat betydligt under de senaste åren. Inspektionen visar att vuxenutbildningen mestadels fungerar väl där de studerandes tidigare erfarenheter och kunskaper tas tillvara. Inspektörerna bedömer att informationen om och den aktiva rekryteringen till vuxenutbildningen behöver förbättras.

Inspektörerna bedömer att det finns goda förutsättningar lokalmässigt, och även avseende personal, att bedriva en flexibel och individanpassad utbildning för ungdomar och vuxna i Åre kommun. Erfaren, kompetent och engagerad personal genomför en verksamhet som tar hänsyn till lokala förutsättningar och behov, samt använder närområdet som en resurs i elevernas utbildning. Skolan präglas också av en öppen och tillåtande atmosfär med goda relationer både mellan elever och mellan personal och elever.

En tydlig ledningsorganisation är, enligt inspektörerna, en förutsättning för att skolans alla elever ska få den utbildning de har rätt till. Vid inspektionen framkommer att ledningsorganisation och ansvarsfördelning för Åres gymnasieskola

och vuxenutbildning är otydlig och behöver klargöras. Kvalitetsarbetet bör innehålla tydligare utvärdering och uppföljning av de olika verksamheterna och dessa resultat måste redovisas i skolans kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer att den bristande tydligheten inom skolans ledning medför att skolan inte fullt ut kan leva upp till de krav som ställs i skollag, läroplan och förordningar.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolans styrning och ledning är inte förenlig med författningarnas krav. Några program har inte en tydligt identifierbar rektor som har hela rektorsfunktionen i förhållande till respektive elev (2 kap. 2 § skollagen).
- Varken gymnasieskolan eller vuxenutbildningen har kvalitetsredovisningar som uppfyller förordningens krav (1 § och 3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Gymnasieskolan har ingen arbetsplan (1 kap. 13 § gymnasieförordningen).
- Alla elever i behov av särskilt stöd har inte utarbetade åtgärdsprogram (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).
- Utvecklingssamtal hålls inte alltid med varje elev en gång per termin och inte heller alltid med den individuella studieplanen som grund. Omyndiga elevers vårdnadshavare delges inte alltid informationen om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (7 kap. 19 § gymnasieförordningen).
- För vissa elever är inte skolarbetet förlagt måndag till fredag och inte jämnt fördelat på dessa dagar (3 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Gymnasieskolan har inte ordningsregler som är utarbetade under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 20 b § gymnasieförordningen).
- Gymnasieskolan har inte försäkrat sig om att alla elever får sin garanterade undervisningstid och kan inte redovisa hur eleverna erbjudits denna (1 kap. 11 § gymnasieförordningen).
- Vuxenutbildningen har ingen likabehandlingsplan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Gymnasieskolan bör förbättra sina rutiner för att uppmärksamma och vidta åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.
- Gymnasieskolan bör arbeta för att skapa likvärdiga förhållanden och en bra arbetsmiljö för skolans alla elever, oberoende av programtillhörighet.
- Gymnasieskolan och vuxenutbildningen behöver skapa system för att dokumentera, utvärdera och följa upp skolans resultat för att kunna vidta åtgärder för högre måluppfyllelse.
- Kvalitetsarbetet behöver förbättras både inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen.
- Gymnasieskolan och vuxenutbildningen bör förbättra sitt arbete när det gäller frågor som rör bedömning och betygssättning.

- Gymnasieskolan måste försäkra sig om att tydliggöra ansvarsförhållandena avseende den individuella studieplanen och se till att den hålls uppdaterad för varje elev.
- Gymnasieskolans likabehandlingsplan behöver kompletteras med en kartläggning av den aktuella situationen på skolan. Dessutom måste skolan försäkra sig om att planen omfattar alla verksamheter samt att den utvärderas och revideras varje år.
- Skolan måste försäkra sig om att ha rutiner för att omedelbart kunna agera när kränkningar sker.
- Gymnasieskolan bör förbättra sitt förebyggande värdegrundsarbete.
- Gymnasieskolan bör förbättra sina insatser för att eleverna ska utveckla intresse och engagemang för sin egen utbildning och för skolgemensamma frågor.
- Vuxenutbildningen bör arbeta för att de studerande får möjligheter att diskutera övergripande frågor av gemensamt intresse.
- Gymnasieskolan och vuxenutbildningen bör arbeta för att skapa fungerande forum för pedagogisk diskussion och informationsutbyte.
- Rektorerna bör i högre grad prioritera sitt uppdrag som pedagogiska ledare för verksamheterna.
- Gymnasieskolan och vuxenutbildningen måste försäkra sig om att alla elever får den information och vägledning som behövs för att kunna göra väl avvägda val både under utbildningstiden och inför framtida studier och yrkesliv.
- Behovsanalys, uppsökande verksamhet och information till de studerande inom vuxenutbildningen behöver förbättras.
- Tillgången till elevhälsopersonal, såsom studie- och yrkesvägledare och specialpedagogisk kompetens bör utökas inom vuxenutbildningen.

Bedömningsområden

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Inspektionen visar att den verksamhet som bedrivs på Åre gymnasieskola leder till att eleverna överlag fördjupar och utvecklar sina kunskaper som förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatta studier. I en nationell jämförelse når skolan resultat som ligger strax över riksgenomsnittet.

Tabell 2: Åre gymnasieskolas resultat jämfört med Jämtlands län och riket år 2004 - 2006.

Åre gymnasieskola	Skolan 2004	Skolan 2005	Skolan 2006	Jämtlands län 2006	Riket 2006
Andel elever som fullföljde gymnasieutbildningen inom fyra år (procent)	81,2	83,2	83,6	77	74
Andel elever med reducerat program (procent)	9,6	7,3	5,6	2	5
Andel elever med utökat program (procent)	40,9	26,8	26,4	20	21
Genomsnittlig betygspoäng	14,4	14,3	14,4	14,0	14,0

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 2 visar att Åre gymnasieskola uppnår genomsnittliga betygspoäng som ligger över snittet i länet och i riket. Andelen elever som fullföljde utbildningen inom fyra år är också högre än för både länet och riket. Även andelen elever med reducerat respektive utökat program är högre än genomsnittet för länet och riket.

Av tabell 3 framgår att de elever som gått ut från ett specialutformat program har den högsta genomsnittliga betygspoängen och att elever på fordonsprogrammet har den lägsta. Av de program som skolan erbjuder har några så låga elevantal att resultaten inte redovisas i den offentliga statistiken.

Tabell 3: Genomsnittligt betygspoäng för respektive program i Åre gymnasieskola, jämfört med Jämtlands län och riket år 2005 och 2006

Program/År	Skolan		Jämtlands län		Riket	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Barn- och fritidsprogrammet	--	--	12,7	12,4	12,5	12,6
Estetiska programmet	--	--	15,0	15,0	14,8	15,0
Fordonsprogrammet	12,3	12,2	11,6	12,0	11,5	11,6
Hotell-och restaurangprogrammet	14,2	13,7	12,9	13,5	12,8	12,9
Mediaprogrammet	--	--	14,0	13,9	13,9	13,8
Naturvetenskapsprogrammet	15,8	15,1	16,7	16,7	16,1	16,1
Samhällsvetenskapsprogrammet	15,6	14,7	15,0	14,6	14,7	14,7
Teknikprogrammet	--	--	13,4	13,9	13,8	14,0
Specialutformat program	16,0	16,4	14,7	15,1	14,3	14,4

Källa: Skolverkets statistik

Skolverkets statistik för år 2005 och 2006 i tabell 2 visar också att det är endast de program som har riksintag samt de program där elever intagna till skidgymnasiet finns integrerade, som är representerade i den nationella statistiken. De övriga programmen har så få elever att deras resultat inte framträder. I intervjuer framkommer en uppfattning att skolan inte satsar i lika hög utsträckning på de mindre programmen. Förklaringen till detta antas vara att de program som

drar till sig elever från andra kommuner och på så sätt bidrar ekonomiskt till kommunen, får större uppmärksamhet och att högre krav ställs på att dessa utbildningar genomförs på ett bra sätt.

Kommunen har en ambition att erbjuda så många program som möjligt för att kunna tillgodose elevernas behov och önskemål och för att få de egna ungdomarna att stanna i kommunen. Följaktligen blir också elevantalet lågt på många program. För att det, enligt kommunen, ska vara ekonomiskt försvarbart, bedrivs ofta samläsning av kärnämnen på de små programmen. Detta i sig försvårar, enligt personalen, möjligheterna att låta respektive program färga av sig på innehållet i kurserna.

Enligt skolledningen blir schemaläggningen komplicerad, eftersom en skola med flera små program måste hitta flexibla lösningar för organiseringen av undervisningen. Inspektionen visar att elever på de mindre programmen tenderar att ha mycket eget arbete i klassrummet eller i biblioteket. Vissa grupper har periodvis all undervisning förlagd på fyra dagar, med en undervisningsfri dag per vecka. Detta innebär att lektionerna för dessa grupper ligger tätt utan raster emellan. Andra grupper har lektionerna utspridda över hela dagarna och har ibland flera långa håltimmar. Ofta är det svårt att få tag i vikarier när någon lärare är sjuk, vilket också kan innebära långa väntetider för eleverna. I intervjuer framkommer ett missnöje med skolans schemaläggning och även ett missnöje med att lunchrasterna är så korta att det ibland är svårt att hinna äta lunch. Inspektörerna bedömer att det är viktigt att skolan noggrant följer upp och utvärderar verksamheten och resultaten på samtliga program för att försäkra sig om att utvecklingen går i riktning mot de nationella målen. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att skapa en bra arbetsmiljö och likvärdiga förhållanden för skolans alla elever. Dessutom vill inspektörerna framhålla gymnasieförordningens krav på att elevernas skolarbete skall förläggas måndag till fredag och vara så jämnt fördelat som möjligt över dessa dagar.

I intervjuer framkommer att eleverna överlag är nöjda med lärarnas bedömning och betygssättning. Eleverna menar att de får adekvat information om program mål, kursplaner och betygskriterier samt att de får tillfälle att påverka och vara med och planera kursernas innehåll och genomförande. Lärare samverkar så långt det är möjligt i sin bedömning och betygssättning inom skolan. Till exempel är det vanligt att lärare i svenska kodar sina elevers uppsatser och bedömer varandras. Mycket av bedömningsdiskussioner sker dock spontant och det finns inga upparbetade nätverk för resonemang kring bedömning och betygssättning, varken inom eller utanför skolan och inte heller med andra gymnasieskolor. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att skapa tillfällen för mer utbyte, även med andra skolor när det gäller frågor som rör bedömning och betygssättning.

Inspektörerna konstaterar att betygskatalogen förvaras på ett rättssäkert sätt, men att betygssättande lärare inte har signerat den samt att det inte finns noter om varför eventuella ändringar är gjorda. Om ändringar görs är det rutin på skolan att en ny betygskatalog skrivs ut. Inspektörerna bedömer att åtgärder måste vidtas så att betygskatalogen signeras och att eventuella ändringar motiveras för att stärka elevernas rättssäkerhet.

Enligt uppgift har alla elever en individuell studieplan. Vid inspektionen framkommer dock att det råder osäkerhet om vem som är ansvarig för ändringar i studieplanen och håller den uppdaterad. Inspektörerna bedömer att skolan mås-

te försäkra sig om att tydliggöra ansvarsförhållandena avseende den individuella studieplanen och se till att den hålls uppdaterad för varje elev.

Utvecklingssamtal ska hållas med varje elev minst en gång per termin med den individuella studieplanen som grund. Vid intervjuer framkommer att alla elever inte får ett utvecklingssamtal varje termin och det är tydligt att föräldrar till omyndiga elever inte har bjudits in till samtalen. Från och med läsåret 2006/07 har dock skolledningen givit direktiv om att föräldrar ska bjudas in och nytt för året är också att terminsrapporter skickas till föräldrar vars barn ännu inte fyllt 18 år. Systemet har ännu inte fått fäste på alla program och inspektörerna bedömer att skolan måste se till att utvecklingssamtal hålls med varje elev en gång per termin och att samtalet hålls med den individuella studieplanen som grund.

Nationella prov genomförs vid skolan. Resultaten finns hos respektive lärare, men några sammanställningar görs inte på skolövergripande nivå och analyseras inte som ett led i skolans kvalitetsarbete. Ett undantag är i ämnet matematik där en analys av resultaten har lett till en omorganisation av undervisningen i matematik för kommande läsår. För övrigt finns vid skolan inte heller övergripande system eller rutiner för att dokumentera, utvärdera och följa upp skolans resultat. Inspektörerna bedömer att skolan i högre utsträckning måste skapa sådana system för att kunna vidta åtgärder för högre måluppfyllelse.

För vuxenutbildningen görs ingen sammanställning eller uppföljning av resultaten och ingen statistik finns redovisad, vilket inspektörerna bedömer vara ett förbättringsområde. Inspektionen visar dock att sfi-verksamheten hittills har haft få avhopp och de studerande, som överlag är mycket nöjda med verksamheten, kan kombinera sina studier med praktik, förvärvsarbete eller andra studier. På de gymnasiala kurserna är antalet studerande få och utvärdering av resultaten görs oftast på individnivå med regelbundna samtal med undervisande lärare.

Individanpassning och särskilt stöd

Vid skolan finns ett elevvårdsteam, Gymnasiehälsan, som består av specialpedagog, skolsköterska, kurator och studie- och yrkesvägledare, vars uppdrag är att arbeta handledande och konsultativt på lärares eller arbetslags förfrågan. Gymnasiehälsan kan i sin tur vända sig till kommunens centrala resursteam, CRT, för att få extra råd och stöd när så behövs.

Elever i behov av särskilt stöd har fått och får det ofta av undervisande lärare. Vid Åre gymnasieskola finns från och med förra läsåret en nyanställd specialpedagog. Dessförinnan hade inte skolan tillgång till en sådan. I intervjuer menar också många att lärare är beredda till flexibla lösningar för att hjälpa enskilda elever. Stödverksamheten har hitintills varit tämligen oorganiserad och byggt på att lärare själva tillsammans med elever har hittat tillfällen för extra hjälp, även utanför skoltid. Många gånger bygger det också på att det är eleven själv som tar initiativet och är aktiv i sitt sökande efter hjälp. Det betyder att de elever som inte själva är aktiva lätt hamnar i bakgrunden och inte får den hjälp de har rätt till. I intervjuer framkommer att behovet av särskilt stöd är större än vad skolan hinner åtgärda. Enligt personalen har skolan ännu inte hittat fungerande former för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Inspektionen visar också att inskrivning på individuellt program ibland används som ett sätt att hjälpa elever i behov av särskilt stöd, vilket inte är avsikten. Inspektörerna menar att det är skolans ansvar att ha system och rutiner så att alla elever får adekvat stöd.

Från och med den 1 juli 2006 har det införts förändringar i gymnasieförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas.

Kommunens skolor har en gemensam arbetsgång när det gäller elever i behov av särskilt stöd, den så kallade Åremodellen. Den har dock hittills inte tillämpats i någon större utsträckning på gymnasieskolan, möjligen beroende på att arbetslagsorganisationen inte har varit lika tydlig på gymnasieskolan som på grundskolan. Skolans förhoppning är att rektorerna med stöd av Gymnasiehälsan, som nu innefattar även specialpedagog, ska kunna få till stånd en fungerande arbetsordning för elever i behov av särskilt stöd.

Vid skolan finns elever som får särskilt stöd, men som inte har utarbetade åtgärdsprogram. Begreppet åtgärdsprogram är inte välkänt vid gymnasieskolan och i dagsläget finns endast ett fåtal åtgärdsprogram utarbetade för elever i behov av särskilt stöd. Elevvårdskonferenser hålls dock vid behov, där rektor är med och protokoll förs. De protokollen betraktas i mångt och mycket av skolan som ett slags åtgärdsprogram, men är mestadels inriktade på vad eleven skall göra och inte på vilka åtgärder som kan vidtas i organisationen för att underlätta för elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna vill framhålla vikten av att skolan använder sig av de begrepp som finns i skollagsstiftningen för att undvika missförstånd och osäkerhet avseende elevernas rättigheter. Elever i behov av särskilt stöd har rätt att få sina behov utredda och tillgodosedda. Den dokumentation som skollagsstiftningen kräver i detta sammanhang är ett åtgärdsprogram. De fåtal åtgärdsprogram som är utarbetade under året och som inspektörerna tagit del av är dock av god kvalitet. Inspektörerna bedömer att avsaknaden av fungerande rutiner riskerar att fördröja en adekvat utredning av elevernas stödbehov.

Individuellt program, IV, erbjuds vid skolan och vid inspektionstillfället fanns fem elever inskrivna där. Det är dock vanligt att elevantalet ökar under läsåret för att i slutet av vårterminen ofta uppgå till cirka 25–30 elever. Ofta är det elever som tycker sig har gjort felaktiga val och väljer IV som alternativ i väntan på att komma in på ett annat valalternativ. Enligt uppgifter från skolan övergår de allra flesta eleverna från ett individuellt till ett nationellt program inom ett år.

För de elever som inte har godkända betyg från grundskolan i engelska, matematik eller svenska, erbjuds också programinriktat individuellt program, PRIV. Det råder dock oklarheter på skolan om hur dessa elever ska klara grundskolekurserna i nämnda ämnen, eftersom ingen speciell organisation för detta finns vid skolan. Sammantaget är det inspektörernas bedömning att skolan måste se till att alla elever får det stöd de har rätt till samt att skolan måste säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får utarbetade åtgärdsprogram.

Inom vuxenutbildningen är grupperna överlag mycket små och inspektionen visar att verksamheten utgår från de studerandes förutsättningar och behov. Oftast bedrivs enskild undervisningen med handledning av läraren. Några specialpedagogiska insatser görs inte, utan det är undervisande lärare som individanpassar undervisningen och ger det stöd som anses behövas. Inspektörerna

bedömer att även vuxenutbildningens tillgång till specialpedagogisk kompetens bör förbättras.

Normer och värden

På Åre gymnasieskola råder en lugn och trygg atmosfär. Stämningen präglas av öppenhet och vänlighet och blandningen av olika åldrar bland skolans elever förefaller vara välgörande för umgängesklimatet. Den gemensamma kafeterian i entréplanet är en naturlig samlingsplats liksom även biblioteket, som ligger centralt i skolan.

Relationerna mellan elever och mellan elever och personal är goda och präglas överlag av en ömsesidig respekt. Vid inspektionen framkommer dock att kränkningar har skett vid skolan och att åtgärder inte vidtagits tillräckligt skyndsamt. Även om situationen nu, enligt skolan, är utredd och åtgärder har vidtagits, måste skolan försäkra sig om att ha rutiner för att omedelbart kunna agera när kränkningar sker. Inspektörerna vill påminna om den lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever som trädde i kraft den 1 april 2006. Lagen innebär bland annat att det råder ett absolut förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan och därmed också en skyldighet för skolan att i förekommande fall omgående vidta åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier och annan kränkande behandling.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling (SKOLFS 2007:7), ska varje skola också upprätta en likabehandlingsplan. Planen ska vara anpassad till den egna verksamheten, utgå från en aktuell kartläggning av situationen på skolan och årligen följas upp och utvärderas. Åre gymnasieskola har en likabehandlingsplan, som är utarbetad i samarbete med personal och elever samt väl förankrad i verksamheten. Enligt inspektörernas bedömning bör likabehandlingsplanen kompletteras med en kartläggning av den aktuella situationen på skolan. Det är också viktigt att planen utvärderas och revideras varje år.

Inspektörerna vill därutöver framhålla vikten av att skolan arbetar målinriktat och förebyggande med normer och värden. Det värdegrundsarbete som idag bedrivs, sker inom respektive program. I början av varje läsår genomför hotell- och restaurangprogrammet en så kallad "anti-nollningsdag", där årskurs 3-elever arrangerar aktiviteter för årskurserna 1 och 2. Andra program arrangerar också sociala aktiviteter, som exempelvis "team-building". I övrigt bedrivs inget organiserat förebyggande värdegrundsarbete. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör satsa mer på sitt förebyggande arbete med normer och värden.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för skolan och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs.

På Åre gymnasieskola finns i skolkatalogen ett dokument kallat Skolans policy, som delges alla elever i början av läsåret. Dokumentet kan liknas vid ordningsregler, men har inte tagits fram i samråd med elever, lärare och övrig personal. Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att ha ordningsregler som tas fram och följs upp i enlighet med förordningens krav.

Inspektörerna konstaterar att det finns ett visst ointresse bland elever att engagera sig i frågor rörande skolans gemensamma angelägenheter. Klassråd hålls ibland vid behov, men finns inte synligt på elevernas scheman. Från och med år 2006 råder en nyordning på Åre gymnasieskola med programråd istället för elevråd och i skolkonferensen representeras varje program. Det råder dock en känsla av att elever överlåter engagemanget till sina valda representanter. Här finns, enligt inspektörerna, således anledning för skolan att förbättra sina insatser för att eleverna skall utveckla intresse och engagemang för sin egen utbildning och för skolgemensamma frågor.

Inspektionen visar att de studerande inom vuxenutbildningen överlag är mycket nöjda med sin utbildning. Detta gäller särskilt inom sfi där stämningen i grupperna och lärandemiljön är mycket god och relationen mellan studerande och lärare präglas av öppenhet och respektfullt bemötande. Något forum för att diskutera övergripande gemensamma frågor finns dock inte, vilket inspektörerna bedömer vara ett förbättringsområde för vuxenutbildningen.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Ledningen för Åre gymnasieskola och vuxenutbildning består av chefen för frivilligutbildningen, som vid inspektionstillfället också fungerar som rektor, och fyra rektorer. Två av dessa delar sina tjänster med andra uppdrag. Även om respektive rektor har ansvar för ett antal program är ansvars- och arbetsfördelningen mellan dem otydlig, liksom även ansvarsfördelningen mellan rektorerna och chefen för frivilligutbildningen. Organisationsförändringar och sjukskrivningar gör att det vid inspektionstillfället är oklart vem som har rektorsansvaret för vissa program. Inspektionen visar också att det är otydligt bland elever, föräldrar och även personal om vem som egentligen ansvarar för vad. Många, både personal, rektorer, elever och föräldrar, efterlyser bättre struktur i ledningsfunktionen för skolan.

Enligt skollagen kan inte rektorsfunktionen delas i förhållande till den enskilde eleven och de beslut som enligt författningarna ska fattas av rektorn får inte delegeras. En tydlig ledningsfunktion är viktig utifrån elevernas rättsäkerhet. En skola vidtar åtgärder och fattar beslut som ställer krav på en identifierbar ansvarig person. En väl fungerande ledning med tydlig ansvarsfördelning är också viktig för exempelvis arbetet med elever i behov av särskilt stöd och i skolans uppföljning och utvärdering av verksamheten och dess måluppfyllelse. Verksamheten ska ledas av rektorer med klarlagda ansvarområden och varje elev ska endast ha en rektor som har hela rektorsfunktionen i förhållande till eleven. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste se till att rektorernas ansvarsområden och ledningsfunktioner tydliggörs.

Inspektionen visar också att en stor del av rektorernas tid används för administrativa göromål och att det ansvar för verksamhetens pedagogiska ledning som åligger rektor enligt läroplanen inte fullgörs i tillräcklig omfattning. Inspektörerna bedömer därför att rektorerna i högre grad bör prioritera sitt uppdrag som pedagogiska ledare.

Skolans undervisande personal är indelad i arbetslag. I de yrkesförberedande programmen är arbetet i arbetslag mer utvecklat och då framför allt bland lärare i karaktärsämnen. Kärnämneslärare och lärare i studieförberedande program undervisar i många olika grupperingar och tillhörigheten i ett arbetslag blir inte lika tydlig. De lärare som undervisar inom vuxenutbildningen utgör exempelvis

inte något eget arbetslag utan ingår i gymnasieskolans olika arbetslag. De tillfällen till samarbete och gemensamma diskussioner som förekommit på skolan har hittills varit av det mer spontana och oorganiserade slaget. Inför detta läsår har man från skolledningens sida tagit initiativ till ett system med mer regelbundet återkommande träffar i olika grupperingar, till exempel månatliga arbetsplatsträffar, mentorsträffar, arbetslagsträffar och klasskonferenser. Skolans storlek gör dock att många lärare är inblandade i många olika grupper, i vissa fall även inom vuxenutbildningen, och det är ännu för tidigt att säga något om hur effektiva dessa träffar är. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att det på skolan finns fungerande forum för pedagogisk diskussion och informationsutbyte.

Enligt gymnasieförordningen skall det för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen finnas en arbetsplan. Den skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig berörd personal samt representanter för eleverna och det är rektorn som beslutar om arbetsplanen. Arbetsplanen ska också kontinuerligt följas upp och utvärderas. På Åre gymnasieskola finns inte någon utarbetad arbetsplan, en brist som inspektörerna bedömer snarast måste åtgärdas.

Kvalitetsarbete

En skolas verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola skall utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. På Åre gymnasieskola gör undervisande lärare utvärderingar i sina kurser samt även ibland verksamhetsberättelser på programnivå, men det finns i dagsläget ingen systematik för att sammanställa resultaten eller analysera dem för att kunna vidta lämpliga förbättringsåtgärder för högre måluppfyllelse. Årliga enkätundersökningar görs för att ta reda på hur elever upplever sin utbildning och hur de trivs på sin skola, men även här saknas en systematik med kontinuerliga uppföljningar av enkätresultaten. Det är därför inspektörernas bedömning att skolans kvalitetsarbete måste förbättras på alla nivåer, såväl på kurs- och program- som på övergripande skolnivå.

Enligt förordningen skall varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten för att bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål (se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning).

Den verksamhet som bedrivs på skolan beskrivs och utvärderas delvis mot kommunalt uppsatta effektmål i kommunens utvecklingsplan. Det är dock inspektörernas bedömning att skolan måste utarbeta en egen kvalitetsredovisning där kopplingen till de nationella målen för utbildningen är tydlig och där verksamheten beskrivs, utvärderas och analyseras samt där förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse anges.

Kvalitetsarbetet inom vuxenutbildningen behöver också förbättras. I den kvalitetsredovisning år 2006 som inspektörerna tagit del av, saknas uppgifter om måluppfyllelse. Inom vuxenutbildningen sker uppföljning och utvärdering på individnivå, men någon resultatuppföljning, analys eller utvärdering av verksamheten görs inte. Sfi-verksamheten är relativt ny och någon uppföljning har ännu inte gjorts.

Tillgång till likvärdig utbildning

Enligt skollagen har alla elever rätt till sin garanterade undervisningstid. Styrelsen för utbildningen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs och för projektarbete samt om fördelningen av undervisningstiden. Styrelsen skall också kunna redovisa hur varje elev har erbjudits sin garanterade undervisningstid. Inspektionen visar att det är oklart i vilken mån alla elever får sin garanterade undervisningstid. Eftersom grupperna ofta är små hittar skolan flexibla schemalösningar där olika grupper samläser kurser eller där elever ibland lämnas att studera på egen hand. När lärare är sjuka eller frånvarande av annan anledning sätts sällan vikarier in.

Inspektörerna vill i sammanhanget betona att i gymnasieförordningen definieras undervisningstid som tid för arbete som planeras av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning. Begreppet lärarledd undervisning rymmer såväl traditionell undervisning i klassrummet som undervisning där eleverna självständigt genomför arbetsuppgifter, vilka kräver besök på bibliotek, institutioner, arbetsplatser m.m. Begreppet lärarledd undervisning kan således innefatta olika sätt att bedriva undervisning och begränsar inte friheten för rektorer, lärare och elever att lägga upp arbetet och följa med i pedagogisk och teknisk utveckling. Tolkningen av begreppets innebörd är dock inte godtycklig. Det som avses är en målinriktad pedagogisk verksamhet som genomförs under lärares ledning. Inspektörerna bedömer att kommunen och skolan måste försäkra sig om att alla elever erbjuds den undervisningstid de har rätt till.

Enligt läroplanen skall skolans personal samverka för att eleverna ska få information och vägledning inför val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet. I intervjuer menar både elever och deras vårdnadshavare att det ibland finns en otydlighet i den information som eleverna får inför val inom programmen, en otydlighet som kan leda till att elever gör felaktiga val och även missar kurser som tillhör det obligatoriska utbudet för vissa program. När skolan försöker rätta till sådana misstag får det olyckliga följder för elevens individuella studieplanering. Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att elever får den information och vägledning som behövs för att kunna göra väl avvägda val både under utbildningstiden och inför framtida studier och yrkesliv.

Enligt gymnasieförordningen ska en lokalt utformad kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställt kursplan. Inspektionen visar att det finns lokala kurser som inte svarar mot de krav som ställs i förordningen, bland annat avseende betygskriterierna. Därför finns det enligt inspektörernas bedömning anledning för skolan att se över utbudet av lokala kurser och försäkra sig om att de motsvarar förordningens krav.

Vid inspektionen framkommer att någon behovsanalys inte ligger till grund för det samlade utbudet av vuxenutbildning. Information om grundläggande vuxenutbildningen sker i samarbete med arbetsförmedling, försäkringskassan och sociala myndigheter. Någon aktiv rekrytering och uppsökande verksamhet riktad till målgruppen som har rätt till grundläggande vuxenutbildning bedrivs dock inte i tillräckligt stor omfattning, vilket inspektörerna bedömer vara en brist som måste åtgärdas. Enligt inspektörerna bör den information och vägledning som ges vid vuxenutbildningen också kunna förbättras, så att alla studerande får den information och det mottagande som behövs.

Resurser

Lärarna på skolan har i huvudsak utbildning för den verksamhet de bedriver och rektorerna har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt. Ett par av rektorerna har enligt uppgift genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektor har enligt läroplanen ansvar för att lärare och annan personal får den kompetensutveckling som krävs för att professionellt kunna utföra sina uppgifter. Enligt personalen är resurserna för kompetensutveckling begränsade och den största delen har använts till kommungemensam fortbildning inom området Problembaserad skolutveckling, PBS, i samarbete med Karlstad universitet, en satsning som nyligen avslutats. Enstaka kompetensutvecklingsinsatser har genomförts på individuell nivå. Inspektörerna vill i sammanhanget påminna om att kompetensutvecklingen också bör vara kopplad till de behov som framkommer i samband med skolans kvalitetsarbete.

För övrigt kan inspektörerna konstatera att lokalerna håller förhållandevis god standard och att förbättringsinsatser är gjorda i lokalerna under senare år, vilket har bidragit till öppna och trevliga gemensamma utrymmen för såväl elever som personal. I intervjuer framträder dock ett missnöje med skolmatsalens storlek. Matsalen är liten och används av såväl vuxenstuderande som gymnasie- och grundskoleelever. Många ska hinna äta på kort tid, vilket bidrar till långa väntetider, köbildningar och tendenser till turbulens i samband med lunchraster.

Datum	Ort
2007-12-12	Umeå

Agnetha Burström

Lena Ålander